

Bekijk alle beziens-
waardigheden uit deze
gids op uw smartphone.
Lees meer op blz. 536.

Languedoc

Gorges du Tarn

1	Montpellier en omgeving	99
2	Nîmes en omgeving	191
3	De Cevennen, de Aubrac Lozérien en de Margeride	281
4	De gorges en de Grands Causses	361
5	De wijngaarden van de Languedoc en Haut-Languedoc	443

DE REGIO'S VAN DEZE GIDS:
ZIE DE KAART HIERNAAST

Lannoo

Inhoud

Niet te missen.....8

**Hoogtepunten
van Michelin**.....12

Reisplanner.....20

Met het gezin.....30

DE REIS VOORBEREIDEN

Naar de Languedoc.....34

Voor het vertrek.....36

De Languedoc
van A tot Z.....39

Met het gezin.....48

Memo.....50

Albachiaraa/Getty Image Plus

MEER WETEN OVER DE LANGUEDOC

De Languedoc
vandaag.....56

Kunst en cultuur.....68

Natuur en landschap.....80

Geschiedenis.....88

Ch. Martelet/hemis.fr

STEDEN EN BEZIENSWAARDIGHEDEN

1 Montpellier en omgeving

Montpellier.....	102
De kuststrook van Montpellier.....	140
Bassin de Thau.....	148
Sète.....	155
Saint-Guilhem-le-Désert en de Vallée de l'Hérault.....	166
Lodève.....	176
Cirque de Navacelles.....	186

2 Nîmes en omgeving

Nîmes.....	194
Saint-Gilles.....	213
Aigues-Mortes.....	218
Le Grau-du-Roi.....	228
Sommières.....	233
Beaucaire.....	240
Pont du Gard.....	246
Uzès.....	252
Villeneuve-lez-Avignon.....	262
Bagnols-sur-Cèze.....	270
Pont-Saint-Esprit.....	277

3 De Cevennen, de Aubrac Lozérien en de Margeride

Alès en omgeving.....	284
Anduze en de zuidelijke Cevennen.....	293
Le Vigan.....	306
Massif de l'Aigoual.....	309
Florac.....	318
Rond de Mont Lozère.....	326
Mende.....	336
De Aubrac Lozérien en de Gévaudan.....	342
Le Malzieu en de Haute Margeride.....	348
Châteauneuf-de-Randon.....	354
Langogne.....	356

4 De gorges en de Grands Causses

Millau.....	364
Saint-Sernin-sur-Rance.....	380
Ancienne Abbaye de Sylvanès.....	386
Causse du Larzac.....	389
Roquefort-sur-Soulzon.....	396
La Couvertorade.....	400
Gorge de la Dourbie en Gorge du Trévezel.....	403
Sévérac-le-Château.....	407
Causse de Sauveterre.....	410
Gorges du Tarn.....	413
Causse Méjean.....	427
Causse Noir en Gorges de la Jonte.....	434

5 De wijngaarden van de Languedoc en Haut-Languedoc

Béziers.....	446
Agde en Cap-d'Agde.....	463
Pézenas.....	469
Saint-Pons-de-Thomières.....	480
Olargues.....	488
Lamalou-les-Bains.....	496
Minerve.....	504

Woordenlijst.....510

Register.....522

Kaarten en plattegronden.....534

 Raadpleeg voor iedere plaats ons adresboekje

Niet te missen

Montpellier

Dit is de dynamische, bruisende hoofdstad van de Languedoc, waar het eeuwenoude erfgoed harmonieus communiceert met de meest avantgardistische nieuwbouw. En dat op een steenworp afstand van de zee!

Zie blz. 102.

R. Mattes/hemis.fr

P. Frilet/hemis.fr

Aigues-Mortes

Ooit was dit een koninklijk project tussen de moerassen en vennen aan de rand van de Camargue Gardoise. En nog steeds waken er middeleeuwse torens en stadswallen over de vredige straatjes van de goedbewaarde binnenstad. Zie blz. 218.

R. Mattes/hemis.fr

Saint-Guilhem-le-Désert

Dit compacte ensemble van blond natuursteen is een van de mooiste dorpen van Frankrijk. De middeleeuwse abdij, een pareltje van regionale romaanse architectuur, staat op de Werelderfgoedlijst van Unesco. **Zie blz. 166.**

Mont Lozère

Het dak van de Cevennen! Grootse landschappen met granietrotsen, heidevelden en grazige bergweiden, waar wandelaars en buitensporters geen genoeg van kunnen krijgen.

Zie blz. 326.

G. Labriet/Photonostop

A. Spani/hemis.fr/ADAGP, Paris 2022

Arena van Nîmes

Deze arena is het best bewaard gebleven amfitheater van de Romeinse wereld en de trots van Nîmes! Het schitterende monument illustreert de enorme kennis en kunde van de bouwmeesters en ingenieurs uit de oudheid. **Zie blz. 195.**

Hoogtepunten van Michelin

Oesterkwekerij in de Étang de Thau (Bouzigues)

R. Mattes/hemis.fr

♥ **Geniet** in een restaurantje aan de oever van de Étang de Thau, met uitzicht op de kwekerijen, van een dozijn kraakverse oesters, die u natuurlijk besprenkelt met een glas picpoul de pinet. Want zo hoort dat hier! **Zie blz. 152.**

♥ **Zoek verkoeling** in de Bambouseraie de Prafrance, in Anduze. Als hartje zomer de zon hoog aan de hemel staat, is het nergens aangenamer dan in de schaduwrijke lanen van dit bamboebos, waar geuren uit de hele wereld zweven. **Zie blz. 294.**

Wandelen in het bamboebos van Anduze

A. Spani/hemis.fr

TOP 5 Sporen van de Romeinen

1. Pont du Gard (blz. 246)
2. Nîmes, de arena en het Maison Carrée (blz. 195 en 198)
3. Oppidum d'Ensérune (blz. 454)
4. Villa Loupian (blz. 150)
5. Ambrussum (blz. 235)

Het Maison Carrée in Nîmes
L. Vaccarella/Sime/Photononstop

♥ **Laat u meeslepen** door de zinderende *féria's* van Nîmes. Rondom de stierengevechten wordt een enorm volksfeest gevierd, met een *pégoulade* (optocht) over de boulevards, *encierros*, *abrivados*, concerten, allerlei activiteiten en vermaak, en natuurlijk een *bodega* op iedere straathoek. Feest tot in de kleine uurtjes! **Zie blz. 196.**

♥ **Klauter aan boord** van de pittoreske stoomtrein van de Cevennen, die vanuit Anduze door de schitterende Vallée des Gardons tuft. Tijdens een stop op het station van Saint-Jean-du-Gard kunt u een kijkje in de locomotief nemen, die nog steeds met steenkool wordt gestookt. **Zie blz. 301.**

♥ **Lees de wolken** rond de top van de Mont Aigoual: in het weerstation van Météo France leert u naar de lucht te kijken, de wolken te herkennen en het weer te voorspellen. **Zie blz. 311.**

♥ **Laat u omhullen** door de klanken van de mooiste gewijde muziek, uitgevoerd in de voormalige cisterciënzerabdij van Sylvanès. Een beeldschoon decor, een ideale akoestiek, een onvergetelijke ervaring! **Zie blz. 386.**

Uitzicht op de Causse Méjean bij het observatorium op de Mont Aigoual
D. Caviglia/hemis.fr

5 dagen

Van Montpellier naar Béziers

Route: 254 km door het achterland

LianeM/Getty Image Plus

Montpellier

Dag 1

Bezoek het oude Montpellier en het Musée Fabre (blz. 103).

Saint-Guilhem-le-Désert

Dag 2

Ga naar St-Guilhem-le-Désert (blz. 166) en de Gorges de l'Hérault (blz. 173).

Lodève

Dag 3

Kijk rond in Lodève (blz. 176) en zoek 's middags verkoeling bij het Lac du Salagou (blz. 179).

Pézenas

Dag 4

Maak een omweg langs de Abbaye de Valmagne (blz. 476) en ga dan naar Pézenas (blz. 469).

Béziers

Dag 5

Wandel door het historische centrum (blz. 446) en bezoek het MRAC in Séignan (blz. 453). Breng de avond door in Valras-Plage (blz. 453).

Canal du Midi

Dag 6

Maak een ontspannen wandeling of fietstocht langs het kanaal. Ga kijken bij de sluisen van Fonsérannes (blz. 453) en Capestang (blz. 455).

In en om Sète

Dag 7

Maak 's morgens een uitstapje naar de Étang de Thau (blz. 148) en proef daar ook oesters. Breng de middag en avond door in Sète (blz. 155).

Tip: huur een auto in Montpellier en breng die daar na afloop terug.

De negen sluisen van Fonsérannes

A. Spani/hemis.fr

7 dagen

De Grands Causses en de Gorges du Tarn

Route: 295 km tussen Aveyron en Lozère

Greg Alric/Eiffage CEVM/Foster & partners

Millau

Dag 1

Bezoek eerst het oude Millau (blz. 366) en het Musée de Millau (blz. 367) en 's middags het beroemde viaduct (blz. 364).

Causse du Larzac

Dag 2

Maak de rondrit langs La Cavalerie, Ste-Eulalie-de-Cernon, Roquefort-sur-Soulzon, St-Jean-d'Alcas en La Couvertoirade (blz. 389).

Gorges du Tarn

Dag 3

Maak de rondrit (blz. 413) of de wandeltocht (blz. 421).

Gorges du Tarn

Dag 4

Ga kanoën of maak een boottochtje op de Tarn (blz. 422).

Causse Méjean en de Gorges de la Jonte

Dag 5

Steek de Causse Méjean (blz. 427) over en maak de rit langs de Gorges de la Jonte (blz. 438).

Causse Méjean of Causse Noir

Dag 6

Maak een wandeling door de Causse Méjean (blz. 430) of de Causse Noir (blz. 439).

Cité de Pierres de Montpellier-le-Vieux

Dag 7

Maak een prachtige natuurwandeling door de Cité de Pierres de Montpellier-le-Vieux (blz. 434).

Tip: overnacht in Millau, Sainte-Énimie en Le Rozier.

Op de Corniche du Causse Méjean
D. Caviglia/hemis.fr

Ezelwandeling in de Cevennen

► **Op bezoek bij de wolven.**

Saint-Léger-de-Peyre. Was het monster van de Gévaudan een wolf? Misschien... Maar de wolven in het Parc des Loups du Gévaudan zijn eerder schuw dan angstaanjagend en de gidsen vertellen interessante verhalen over deze bijzondere dieren. Na een bezoek aan dit park zijn uw kinderen nooit meer bang voor de 'grote boze wolf'! **Zie blz. 345.**

 Probeer het voederen mee te maken. Dat kan op maandag-, woensdag- en vrijdagmiddag.

► **Spelen met kunst.** **Le Vallon du Villaret.** In een uniek themapark midden in de natuur lopen spel en hedendaagse kunst naadloos in elkaar over. Het 2 km lange bospad voert langs workshops, kunstinstallaties en klimparcoursen. Vermaak voor jong en oud in de

Let op dit symbool: het staat in deze gids bij bezienswaardigheden en activiteiten waar u de kinderen een plezier mee doet.

schaduw van de bomen, ideaal voor een warme zomerdag!

Zie blz. 340.

 In dit park kunt u gemakkelijk 4 of 5 uur zoetbrengen: neem een picknickmand mee of reserveer een tafeltje in de herberg. Denk ook aan sportschoenen, badkleding en schone kleren, want de kinderen kunnen vies en nat worden!

► **Op stap met een ezel.** **Saint-Étienne-Vallée-Française.** U kunt natuurlijk het spoor van Robert Louis Stevenson en zijn ezelin Modestine volgen, die in de 19de eeuw een lange tocht door de Cevennen maakten, maar u kunt ook zelf een route uitstippelen. In dit gebied vindt u altijd wel een adres waar u een ezel kunt huren om uw bagage of uw kinderen te dragen. **Zie blz. 324.**

► **Griezelen tussen de dino's.** **Champclauson.** In het Dinopedia Parc staan een stuk of vijftig levensgrote reconstructies van dinosaurusen, die ook bewegen en geluiden maken. Na een uurtje heerlijk griezelen is het tijd voor een rit met het treintje. Het rijdt langs hoge kliffen en door een versteend bos, dat 300 miljoen jaar oud is. **Zie blz. 288.**

Kanoën op de Tarn
P. Jacques/hemis.fr

► **Kanoën op de Tarn.** U hoeft geen ervaren kanoër of kajaker te zijn om met de stroom mee de rivier de Tarn af te zakken. Gaat u met het hele gezin? Kies dan voor het traject tussen La Malène en de Cirque des Beaumes: dat is een stuk met mooi rustig water en heel veel natuurschoon. Of lååt u varen, bijvoorbeeld door de ervaren gidsen van Au Moulin de La Malène. **Zie blz. 426.**

😊 *Pas op, verboden voor kinderen jonger dan 4 jaar en mensen die niet kunnen zwemmen.*

► **Het weer voorspellen.**

Mont Aigoual. Op 1567 m hoogte leert u alles over de wolken en het weer. En over de technieken die de meteorologen van Météo France gebruiken om het weer te voorspellen. Maak uw eigen weersverwachting en vergeet niet van het panoramische uitzicht te genieten! **Zie blz. 312.**

► **Op de fiets langs de sluizen.** Canal du Midi. Weinig hoogteverschil, veel schaduw en haventjes waar u iets kunt eten of drinken: fietsen langs het Canal du Midi is een feest! Maak een tocht van een paar uur of een paar dagen. Het traject van Carcassonne naar Agde (in omgekeerde richting krijgt u met klimmetjes te maken) is interessant vanwege de vele sluizen, waar de hele dag bootjes worden geschut. **Zie blz. 453.**

► **Terug naar de Romeinen.**

Nîmes. Ga met de kinderen naar de arena, die ze met een visio guide of aan de hand van een speurtocht kunnen ontdekken, en het Maison Carrée, waar een film wordt vertoond over een familie die generaties lang in het Nîmes van de Romeinen heeft gewoond (55 v.C. tot 90 n.C.). **Zie blz. 195 en 198.**

► **Paardrijden in de Camargue.** Waar kunt u mooier paardrijden dan in de Camargue Gardoise (Petite Camargue)? De

gardians (veeherders) leren het vak al heel jong, in dit prachtige gebied tussen zee, meren en moerassen, waar u wilde stieren en statige flamingo's tegenkomt. Ga kijken bij een *manade*, een traditionele semi-wilde groep Camargue-runderen onder leiding van een gardian. **Zie blz. 223.**

😊 *Met jonge kinderen kunt u beter een boottochtje op het Canal du Rhône gaan maken, vanuit Sète. Dan hebt u ook veel kans om de kudden van dichtbij te zien.*

Gardians in de Camargue
P. Frilet/hemis.fr

Documentatie

Kaarten voor de zeevaart zijn verkrijgbaar via de website **www.nautic-way.com**.

Kaarten voor de binnenvaart vindt u via de website van de Voies Navigables de France (www.vnf.fr) en de officiële website van het Canal du Midi (www.canal-du-midi.com).

Vissen

In zoet water

Deze streek is rijk aan meren en rivieren met flink stromend water en is dan ook erg in trek bij vissers. U moet zich aan de nationale en lokale regels houden, u voor het lopende jaar aansluiten bij de sportvisorganisatie van het betreffende departement, de plaatselijke sportvisbelasting betalen of een dagkaart kopen.

De departementale federaties bieden in het seizoen viscursussen en andere activiteiten aan.

Fédération Départementale de Pêche du Gard - ☎ 04 66 02 91 61 - www.pechegard.com.

Fédération Départementale de Pêche de l'Hérault - ☎ 04 67 96 98 55 - www.pecheherault.com.

Fédération Départementale de Pêche de la Lozère - ☎ 04 66 65 36 11 - www.lozerepeche.com.

Fédération Départementale de Pêche de l'Aveyron - ☎ 05 65 68 41 52 - www.pecheaveyron.fr.

Op zee

Voor vissen op zee is geen vergunning nodig zolang uw vangst alleen voor eigen consumptie is.

Fédération Française des Pêcheurs en Mer - ☎ 04 91 85 19 67 - www.ffpm-national.com.

Vliegeren en paragliden

Een aan populariteit winnende activiteit in de Languedoc, vooral op de stranden van de Hérault en de Gard.

Fédération Française de Vol Libre

(deltavliegen, paragliden, vliegeren, kiten en boomerangen) - www.federation.ffvl.fr.

Wandelen

Hoofdwandelroutes

Veel routes van het **Grande Randonnée**-netwerk (GR) doorkruisen de Languedoc. De **GR 6** (Alpen-Oceaan) voert door de *causses* en de Aubrac, daalt dan af naar Anduze, Beaucaire en volgt daarna de loop van de Gard. De **GR7** (Vogezes-Pyreneëën) doorkruist de regio van de Mont Aigoual naar het Canal du Midi. De **GR 42** (van Pilat naar de Middellandse Zee). De **GR 65** (naar Santiago de Compostella) begint bij Le Puy. De **GR66** loopt rond de Mont Aigoual, de **GR67** door de Cevennen, de **GR68** rond de Mont Lozère, de **GR70** is de Stevensonroute, de **GR700** is de Chemin de Régordane, en de **GR71** in de Haut-Languedoc voert door de Larzac.

Er zijn ook veel **Petite Randonnée** (PR)-routes, met wandeltochten die variëren van enkele uren tot twee dagen.

Op rando.parc-grands-causses.fr staan meer dan 200 (downloadbare) wandelroutes in de Aveyron die voor iedereen toegankelijk zijn. Een schat aan mogelijkheden!

Op de websites van het Parc National des Cévennes (destination.cevennes-parcnational.fr) en het Parc Régional du Haut-Languedoc (www.parc-haut-languedoc.fr) vindt u wandeltochten die u kunt maken in de respectievelijke gebieden.

Comité Régional de la Randonnée Pédestre Occitanie - ☎ 05 62 24 18 77 - randonnee-occitanie.com.

Documentatie

De Fédération Française de la Randonnée Pédestre geeft een kleine dertig **topogidsen** uit over

de Languedoc, die online te koop zijn via www.ffrandonnee.fr. De Comités Régionaux de Tourisme, de Comités Départementaux de Tourisme en de plaatselijke toeristenbureaus brengen hun eigen **brochures** uit met wandelroutes waarmee u het voor hun gebied typerende landschap en culturele en natuurlijke erfgoed kunt ontdekken.

Wandelen met een ezel

Bij de **Fédération Nationale Ânes et Randonnées** is een lijst verkrijgbaar met ezilverhuurbedrijven in heel Frankrijk die trektochten met gezadelde ezels organiseren.

Voor meer informatie, zie: www.ane-et-rando.com.

Association 'Sur le Chemin de R. L. Stevenson' – ☎ 04 66 45 86 31 – www.chemin-stevenson.org.

Deze vereniging promoot de wandelroute die Robert Louis Stevenson in 1879 volgde en beschreef in zijn boek *Reis met een ezel door de Cevennen*.

U kunt er een lijst krijgen van aangesloten gîtes, hotels, restaurants, ezilverhuurbedrijven, taxi's en toeristenbureaus die handig kunnen zijn bij de voorbereiding van een tocht over de GR70.

📍 Raadpleeg ook de websites gr70-stevenson.com en www.lozere-tourisme.com.

📍 Zie ook 'Leestips' blz. 52.

Zeilen en windsurfen

Op meren en plassen

De meren en plassen waar u mag zeilen of windsurfen, zijn:

Aveyron – Lac de Villefranche-de-Panat, Lac de Pareloup, Lac de Pont-de-Salars.

Gard – Lac des Camboux.

Hérault – Étang de Thau, Lac de la Raviège en Lac du Salagou.

Lozère – Lac de Naussac, Lac de Villefort.

Op zee

Fédération Française de Voile – ☎ 01 40 60 37 00 – www.ffvoile.net.

Ligue de Voile d'Occitanie – ☎ 04 67 50 48 30 – www.ffvoileoccitanie.net. Hier vindt u een overzicht van alle zeilclubs die zijn aangesloten bij de Fédération Française de Voile.

De **Grau du Roi-Port Camargue, Marseillan** en de **Cap-d'Agde** hebben het label 'Station Nautique'. Deze plaatsen zetten zich in voor het scheppen van de best mogelijke voorwaarden voor watersportactiviteiten. Voor meer informatie: **France Stations Nautiques** – ☎ 01 44 05 96 55 – www.station-nautique.com.

Zwemmen

In zee

Immense zandstranden strekken zich kilometerslang uit tussen Le Grau-du-Roi en Valras-Plage.

Naturistenstranden zijn er in Grau-du-Roi (Plage de l'Espiguette), Le Cap-d'Agde en in Sérignan-Plage. Badplaatsen met een goede zwemwaterkwaliteit hebben een Europees label verworven, de **blauwe vlag**.

Voor meer informatie: www.baignades.sante.gouv.fr.

In zoet water

Zwemmen in **meren** en **plassen** is niet altijd toegestaan: informeer van tevoren bij de toeristenbureaus.

Ook in sommige **rivieren** (de Gardon, de Cèze en de Orb) kan worden gezwommen, maar pas op voor snel rijzend water, dat kan ontstaan door onweer, stroming en draaikolken.

📍 Zie voor meren en plassen de rubriek 'Zeilen en windsurfen' hiernaast.

De stoomtrein van de Cevennen
D. Zylberyng/hemis.fr

3

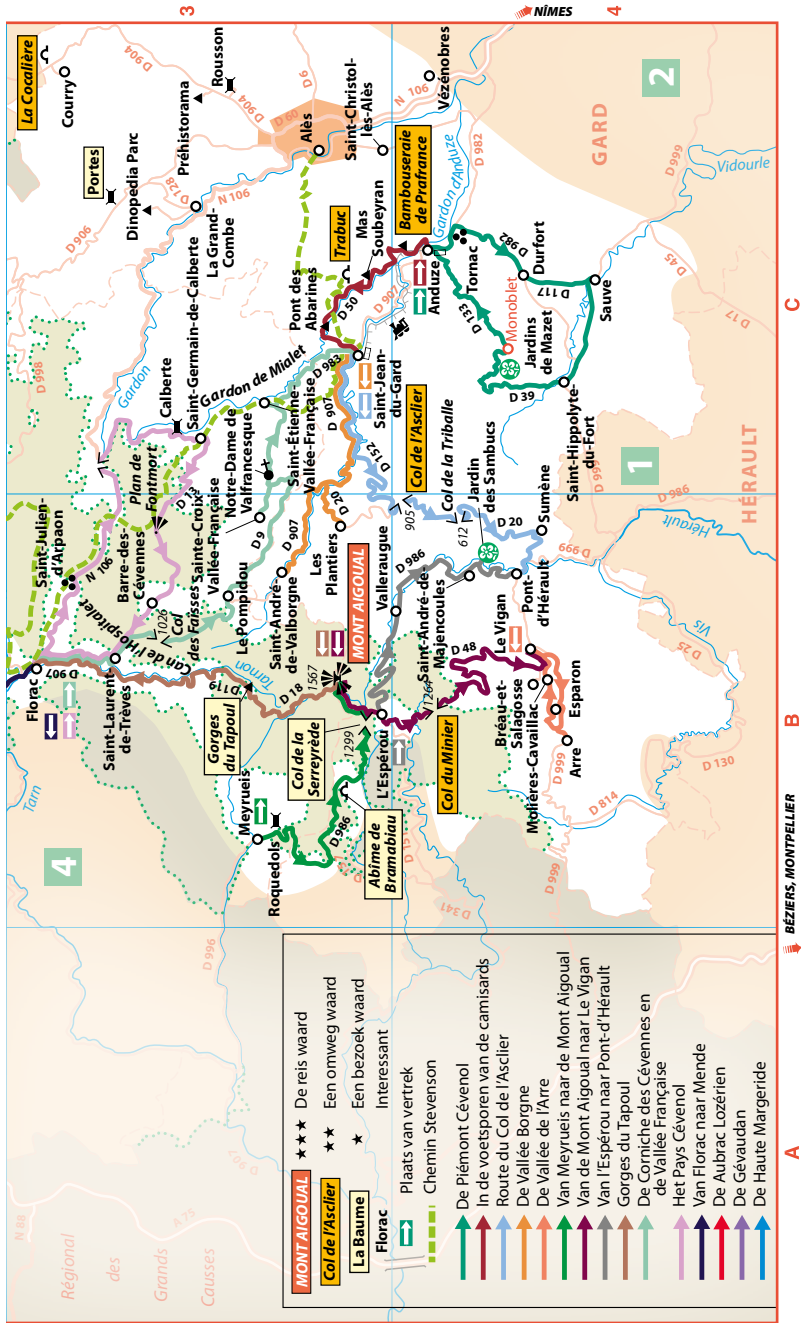
De Cevennen, de Aubrac Lozérien en de Margeride

MICHELINKAART 526 - LOZÈRE (48)

Alès en omgeving	284
Anduze en de zuidelijke Cevennen	293
Le Vigan	306
Massif de L'Aigoual★★★	309
Florac	318
Rond de Mont Lozère★★	326
Mende★	336
De Aubrac Lozérien en de Gévaudan	342
Le Malzieu en de Haute Margeride	348
Châteauneuf-de-Randon	354
Langogne	356

A

B

C

4

3

2

1

NIMES

GARD

HÉRAULT

BEZIERS, MONTPÉLLIER

RODEZ

3

4

3

4

3

4

Alès en omgeving

Alès ligt aan de voet van het gebergte van de Cevennen en functioneert daardoor als een goed vertrekpunt voor mooie tochten. Dit industrieel centrum heeft delen van zijn mijnbouwverleden bewaard. In de zomer wordt de maandagmarkt bevolkt door kunsthandwerkers en bieden de festivals een hoogwaardig cultuurprogramma. Bovendien is het stadje aantrekkelijk vanwege de musea en Zuid-Franse atmosfeer.

Ligging

39.970 inwoners – Gard (30)

REGIOKAART C3 (BLZ. 282-283)

PLATTEGROND (BLZ. 285)

Alès ligt 46 km ten noordwesten van Nîmes en 68 km ten zuidoosten van Florac via de N106.

Aanraders

De exposities in de museumbibliotheek Pierre-André-Benoit, het uitzicht vanaf het Château de Portes, de Grotte de la Cocalière.

Planning

Trek een ochtend uit voor de stad en het mijnbouwverleden.

Met het gezin

De Mine-Témoin; Musée du Scribe in Saint-Christol; Préhistorama en de etnobotanische tuinen van La Gardie in Rousson; Maison du Mineur en Dinopédia Parc in La Grand-Combe; de Grotte de la Cocalière.

Praktisch blz. 290

Adresboekje blz. 291

Bezichtigen

PLATTEGROND (HIERNAAST)

Er zijn nog een paar typische oude straatjes, maar een groot deel van het stadscentrum is herbouwd volgens de stedenbouwkundige normen die in de jaren 1960 van kracht waren, wat een enigszins verwarrend geheel oplevert tussen de kathedraal en de Gardon d'Alès (de rivier).

Cathédrale Saint-Jean-Baptiste A2

De kathedraal spreidt een eigenaardige mix van stijlen tentoon: de romaanse façade wordt ten dele verhuld door een gotische poort uit de 15de eeuw, terwijl het schip uit de 17de en het grote koor uit de 18de eeuw dateren. Binnen regeert het 'neo': het schip, overdekt door neogotische spitsbogen, biedt zicht op een apsis verfraaid door een neoklassieke zuilenrij.

Naast de kathedraal staat het **oude bisdoppelijk paleis** (18de eeuw).

Musée du Colombier B1

R. Jean-Mayodon - ☎ 04 66 86 30 40 - www.museeducolombier.fr - juli-aug.: 10.00-12.00, 14.00-18.00 u; sept.-juni: dag. beh. di 14.00-18.00 u - gratis - exposities € 5.

Het museum is gevestigd in het Château du Colombier (18de eeuw), gelegen naast de duiventil waar het zijn naam aan ontleent. De belangwekkende **archeologische collecties**, van de prehistorie tot aan de Gallo-Romeinse tijd, nemen op de begane grond zes zalen in beslag, waarvan één gewijd aan het nabijgelegen oppidum Ermitage en een andere aan Vieil Alès. Op de eerste verdieping beslaat de **kunstcollectie** een periode die zich uitstrekt van de 16de tot de 20ste eeuw,

met speciaal vermeldenswaardig de *Triptiek van de Drievuldigheid* door Jean Bellegambe (begin 16de eeuw), schilderijen van Van Loo, Bassano, Brueghel de Velours, Masereel, Mayodon, Marinot, enz.

★ Musée-Bibliothèque Pierre-André-Benoit **BIJ A1**

52 montée des Lauriers - ☎ 04 66 86 98 69 - www.museepab.fr - juli-aug.: 10.00-12.00, 14.00-18.00 u; rest v.h. jaar: dag. beh. ma 14.00-18.00 u - gratis - exposities € 5.

Het Château de Rochebelle (18de eeuw) is de voormalige residentie van de bisschoppen van Alès en huisvest de schenking die de uitgever, drukker, schrijver, tekenaar en schilder **Pierre-André Benoit** (1921-1993) aan zijn geboortestad deed.

Zijn waardevolle verzameling is het resultaat van zijn ontmoetingen en correspondenties, in het bijzonder met Char, Claudel, Tzara, Seuphor, Braque, Picasso, Miró, Jean Hugo en Jacques Villon. Het grafische werk en de boeken worden

Panorama

Klim van de Pont du Rochebelle naar de top van de **Colline de l'Ermitage** (290 m), bereikbaar via de weg, en geniet van het uitzicht op de streek rond Alès (*oriëntatietafel*).

Bekering en omschakeling

Alès (tot 1926 als 'Alais' gespeld) dankt zijn naam aan een onbekende Romeinse burger genaamd Allectus. De vleugel ('aile'), het symbool van de stad, houdt overigens geen enkel verband met de etymologie van 'Alais', dit was namelijk het wapen van Bérard de Montalet, heer van Alès in de 17de eeuw.

Een hervormde stad

Vanaf het midden van de 16de eeuw was Alès protestants. Met het Edict van Nantes (1598) werd het een van de geormerkte plaatsen (*places de sûreté*) waar protestanten veilig waren. Het was hier dat, in 1629, het Edict van Genade werd getekend, waarmee Lodewijk XIII de rechten van de protestanten erkende (de Vrede van Alès): hoewel de protestanten hun *places de sûreté* verloren, werd de gewetensvrijheid conform het **Edict van Nantes** bevestigd.

Pasteur en de peperspikkelziekte

Alès was in de 19de eeuw een belangrijk centrum van de zijdeteelt, met ongeveer 45 spinnerijen en een groot aantal moerbeiboomplantages. Totdat de peperspikkelziekte de zijderupsen aantastte. In 1865 nam

Louis Pasteur de taak op zich om te proberen een remedie te vinden. Zijn onderzoek was nauwelijks gestart of het onheil sloeg toe: in datzelfde jaar verloor hij zijn vader en zijn jongste dochter van twee jaar oud; weer een jaar later stierf een van zijn andere dochters aan buiktyfus. Al vechtend met zijn verdriet wist Pasteur in 1867 toch een oplossing te vinden: tijdens het microscopisch onderzoek van de voortplantingsorganen van de vlin- ders vernietigde hij simpelweg de eitjes die de ziektekenmerken vertonen. De werking van deze preventieve methode werd in 1868 onomstotelijk bewezen, maar kon helaas de zijde- teelt niet redden. Een andere, veel hardnekkiger 'plaaag' kreeg haar eronder: de kunstzijde.

Een mijnstreek

In de tweede helft van de 19de eeuw nam de mijnbouw het stokje over. Het transformeerde Alès tot een zeer belangrijk industrieel centrum, dat zowel voorraden leverde aan de steenkolenbakkens van Alès, Grand-Combe en Bessèges, als aan de ijzer-, lood-, zink- en asfaltmijnen. De jaren 1950 markeerden het begin van het einde van deze bedrijfstak. In 1985 werd de laatste put gesloten.

De wijk Rochebelle, zijn kerk en de oude brug over de Gardon
G. Labriet/Photonstop

of per toerbeurt of tijdens wisselexposities tentoongesteld op de begane grond of in de bibliotheek (*tweede verdieping*), ingericht door Benoit.

De zalen op de eerste verdieping herbergen de schilderijencollectie: mooie olie- en verfschilderijen van Camille Bryen, taferelen van Picabia, schilderstukken met vogels van Braque, landschappen van Léopold Survage en miniaturen.

Wat is er nog meer te zien?

PLATTEGROND (BLZ. 285)

Mine Témoin d'Alès BIJ A1

Ch. de la Cité Sainte-Marie - quartier de Rochebelle - ☎ 04 66 30 45 15 - www.ales.fr - alleen rondleiding - juli-aug.: 10.00-19.00 u (laatste groep 17.30 u); rest v.h. jaar: 9.30-12.30, 14.00-18.00 u - gesl. ma en nov.-jan. - € 10 (6-12 jaar € 5,50, 13-18 jaar € 6,50). 🧑 Alès heeft de herinnering aan haar mijnverleden levend gehouden door van deze voormalige schacht een gedenkplaats te maken. U neemt de lift die het binnenste van de aarde in gaat (*bijna 400 m diep*) en reist vervolgens 700 m door authentieke galerijen onder begeleiding van gepassioneerde gidsen.

In de omgeving

REGIOKAART (BLZ. 282-283)

Saint-Christol-lès-Alès C3

📍 4 km ten zuiden van Alès via de D6110.

Musée du Scribe - 42 r. du Clocher - ☎ 04 66 60 88 10 - www.museeduscribe.com - ♿ - rondleiding (1.30 uur) - juni-sept.: dag. beh. zo-ma 14.00-18.30 u; rest v.h. jaar: op afspraak - € 6 (6-10 jaar € 4). 🧑 Dit museum, gevestigd in de mooi gerestoreerde bijgebouwen van het oude kasteel van het dorp, is gewijd aan het schrift, of beter aan het schrijfgerei: een indrukwekkende verzameling pennen en penhouders, inktpotten met soms onverwachte vormen, de productietechnieken van de in de loop der tijden gebruikte 'informatiedragers', zoals papyrus, perkament en papersoorten, en veel meer. Het bezoek eindigt in een nagebouwde klas van zo'n eeuw geleden.

Vézénobres C4

📍 11 km ten zuiden van Alès via de N106.

📍 **Toeristenbureau** - Les Terrasses du Château - ☎ 04 66 83 62 02 - www.cevennes-tourisme.fr. Gratis erfgoedfolder.

Dit hooggelegen dorp domineert de samenloop van Alès en de Anduze. Het heeft de resten van zijn middeleeuwse verleden bewaard: de Porte Sabran, de ruïnes van het kasteel van de heerlijkheid en huizen uit de 12de, 14de en 15de eeuw. Het slenteren door de drie 'verdiepingen' van het dorp, onderling verbonden door *endrounes* (steegjes in trapvorm), is niet van charme verstoken.

Liefhebbers van vijgen zullen hier dolgelukkig zijn. Met hulp van het Botanisch Instituut van Porquerolles wordt aangeknoopt bij een traditie die teruggaat tot de 17de eeuw, de tijd waarin de vruchten te drogen werden gelegd op overdekte terrassen, de *calaberts*, alvorens verkocht te worden. Vézénobres herbergt tegenwoordig de **Vergers-Conservatoire National du Figuier (vijgenboomgaard)**, die duizend bomen en honderd soorten telt. Half augustus is er een vijgenfestival.

La Maison de la Figue - In het toeristenbureau - juli-aug.: dag. beh. zo-middag 9.30-13.00, 14.30-18.00 u; sept.-juni: dag. beh. zo-ma 9.30-12.30, 14.00-17.30 u - gratis). U kunt hier op een ludieke manier kennismaken met de geheimen van deze iconische mediterrane boom (markt, entertainment, culinaire stands).

Rousson **c3**

▶ 9 km naar het noorden. Verlaat Alès via de D904 in de richting Aubenas, neem vervolgens rechts de D131.

Kasteel - ☎ 06 89 91 83 83 - www.chateau-rousson.com - alleen bezoek mogelijk aan de tuinen - april-sept.: 10.00-12.00, 14.00-18.00 u - gratis. In het kasteel zijn chambres d'hôtes ingericht. Dit robuuste bouwwerk met vier hoektorens is niet meer veranderd sinds de bouw tussen 1600 en 1615. De centrale voorgevel, gericht op het zuidoosten, toont een serie ramen met vensterkruizen en een imposante poort met reliëf in Lodewijk XIII-stijl.

Volg de D904 in de richting Aubenas en neem links de Pont d'Avène.

Préhistorama - 75 Ch. de Panissière (1 km ten noordwesten van het dorp) - ☎ 04 66 85 86 96 - www.prehistorama.com - ♿ - juli-aug.: 10.00-19.00 u; rest v.h. jaar: 14.00-18.00 u - € 6 (6-14 jaar € 4). 🧑🏫 Dit museum hervertelt de evolutie van het leven op aarde (collectie van meer dan duizend fossielen) en van dat van de mens, aan de hand van 36 diorama's met levensgrote reconstructies van de eerste mensen en dieren.

La Grand-Combe **c3**

▶ 4 km naar het noordwesten. Verlaat Alès via de N106 richting Florac. Neem in La Grand-Combe de Rue Anatole-France achter de kerk om op de D128 te komen.

Maison du Mineur - Vallée Ricard (D 128) - ☎ 04 66 34 28 93 - www.maison-du-mineur.com - ♿ - juli-aug.: 10.00-18.00 u; rest v.h. jaar: 9.00-12.00, 14.00-17.30 u - gesl. ma, half dec.-eind feb. - € 6 (6-14 jaar € 4). 🧑🏫 La Grand-Combe was een belangrijke plaats voor de mijnbouw in de Cevennen, tot aan de sluiting van de mijnput Puits Ricard in 1978. Het museum, gelegen op het terrein zelf, omvat de wasvertrekken waar de mijnwerkers konden douchen en toont hun arbeidsomstandigheden aan de hand van tal van objecten, foto's en getuigenissen. Het bezoek vervolgt met de bovengrondse installaties rond het schachtbok en de delvingsmachines.

Maison des Métiers Anciens - 45 r. des Poilus (naast het Maison du Mineur) - ☎ 06 30 82 47 57 - ♿ - juli-aug.: 14.00-18.00 u; rest v.h. jaar: 14.00-17.00 u - gesl. ma, dec.-april - € 5 (8-12 jaar gratis). Dertien ingerichte ruimten tonen de ambachten van weleer (de klompenmaker, kuiper, zadelmaker enz.) aan de hand van meerdere tentoongestelde gereedschappen. Er wordt ook een film vertoond.

Dinopedia Parc - Champclauson - ☎ 04 66 60 34 65 - www.dinopedia-parc.fr - schoolvak.: dag. 10.00-19.00 u; rest v.h. jaar: wo, za en zo 10.00-18.00 u - € 18 (tot 16 jaar € 12). 🧑🏫 Deze unieke ervaring zal jong en oud bekoren. Een parcours

De Grotte de la Cocalière
Benjamin Cellier/Grotte de la Cocalière

van 1500 m brengt u langs een vijftigtal dinosaurussoorten die op ware grootte zijn gereconstrueerd met de hulp van paleontologen. Om ze nog echter te laten lijken, kunnen ze bewegen en slaken ze af en toe verontrustende kreten. Op het terrein bevinden zich ook de overblijfselen van een bos van zo'n 300 miljoen jaar oud. Er staat een vijftigtal versteende boomstammen, waarvan sommige bijna 3 m hoog, die u kunt ontdekken aan boord van een treintje.

★ **Château de Portes** C3

▶ 20 km naar het noordwesten. Rijd Alès uit via de D906 richting Génolhac. Parkeer de auto bij de Col de Portes en bezoek het kasteel.

☎ 04 66 34 56 42 - www.chateau-portes.org - april-sept.: dag. beh. ma 10.00-18.00 u - € 6 (6-17 jaar € 3,50).

Het oude bastion van Portes, hooggelegen op de bergkam die het Bassin du Gardon scheidt van de Vallée du Luech, bood lange tijd bescherming aan de pelgrims die zich via de **Voie Régordane** begaven naar Saint-Gilles (blz. 213). De middeleeuwse vesting heeft een vierkant grondplan. In de renaissance is een gebouw met veelhoekig grondplan toegevoegd met een vooruitgestoken gedeelte als architectonisch kunststuk. Binnenin het gebouw, waar exposities en concerten worden georganiseerd, zijn grote schouwen met schoorsteenmantels uit één stuk te bewonderen. Vanaf de top van het kasteel strekt het **panorama**★ zich uit naar het noorden, met de inzinking van Chamborigaud en daarbovenuit de Mont Lozère en de uitlopers van de Tanargue.

Courry C3

▶ 26 km naar het noordoosten van Alès via de D904.

Het dorpje Courry, ten oosten van het Parc National des Cévennes, wordt gedomineerd door een romaanse kerk uit de 12de eeuw en heeft enkele aangename wandelpaden. Eén daarvan leidt naar het 2 km verderop gelegen, charmante **gehucht Reboul**: dit unieke paadje van grote stenen loopt langs een handvol huizen en is het vertrekpunt van vele paden voor langere wandeltochten.

Een andere mogelijkheid: vanaf het gemeentehuis slingert een **gemarkeerde route** langs dolmens, kalkovens en *capitelles* (huisjes van droge steen).

Bij het verlaten van het dorp in de richting van het gehucht Les Pierres Mortes kunt u de Chemin Alexis-Raynard naar de **Chapelle Saint-Sébastien** (1722) nemen. Daar hebt u uitzicht op de Cévennes en de Vivarais (*orientatietafel*).

★★ **Grotte de la Cocalière** C3

▶ 26 km ten noordoosten van Alès via de D904, langs Saint-Ambroix.

☎ 04 66 24 34 74 - www.grotte-cocaliere.com - rondleiding (1 uur) - juli-aug.:

9.30-19.00 u (laatste groep 17.45 u); rest v.h. jaar: 10.00-18.00 u (laatste groep 16.45 u) - gesl. nov.-half maart - € 13,50 (6-12 jaar € 9,50).

 Goed om te weten - De temperatuur in de mijn is 14 °C, dus neem een trui mee. Bij de ingang van de grot vindt u een cafetaria en aangename, door bomen overschaduwde picknickplaatsen.

 Zonder 'petit train' of andere toeristische voorziening waardeerden onze prehistorische voorouders toch de Cocalière al, gezien de grote bedrijvigheid waar de grot van getuigt tussen het paleolithicum (40.000 v.C.) en de ijzertijd (400 v.C.)! Met een horizontale gang van 1200 m is de grot duidelijk een van de meest toegankelijke in Frankrijk. De natuurlijke grotingang, een *aven*, bevindt zich op het grondgebied van Saint-André-de-Cruzières (Ardèche), 5 km verderop. Voor bezoekers is een kunstmatige ingang (met een trap met 252 treden) gecreëerd om het 1 km lange toegankelijke gedeelte te kunnen bezichtigen.

Na de Salle du Congrès (met een uitzonderlijke akoestiek) onderscheidt de grot zich door zijn veelzijdige rijkdom aan kalkafzettingen, die aan weerszijden van het pad weerspiegelen in de watervlakken of in de kleine waterbekkens gevoed door watervalletjes. Als een soort overkappingen hangen aan de rotswand meerdere **discussen** (zeldzame kalkafzettingen met een indrukwekkende doorsnede). Ook andere afzettingen vertonen verrassende vormen en hebben een toepasselijke naam: de Drie Wijzen, de Walrus, enz. Hier en daar zijn zeer dunne stalactieten te zien, gekleurd door metaaloxides of volledig wit wanneer het gaat om pure calciet. Vlak vóór het 'Kamp van de speleologen' is een bijzondere bol van kalksteen te zien, die de **parel van de spelonk**★ wordt genoemd. Onder de wateroppervlakte ziet u *niphargus* (vlokreeften) bewegen, die door het licht uit hun slaap worden gehaald. Na de Salle du Chaos en zijn opmerkelijke rotsopenstapelingen (ongetwijfeld het gevolg van een aardbeving) komt u in door erosie aangetaste gewelven. Dit is het domein van draperieën en 'excentrieken', kalkafzettingen in allerlei buitenissige vormen. *De uitgang van de grot bevindt zich midden in de garrigue. Met een treintje keert u terug naar de ingang.*

Sentier de Découverte - 35 min. - vrij toegankelijk. Volg, na een korte pauze op de aangename, lommerijke terrassen, het gemarkeerde wandelpad door de *garrigue*. Hier ontdekt u een dolmen, tumuli (grafheuvels van aarde of met recht-op staande stenen op de graven), *capitelles*, prehistorische schuilplaatsen en verschillende karstverschijnselen (*avens*, karren, paraklazen). Het tweede deel van het pad leidt naar een uitkijktoren met een oriëntatietafel, waar u een indruk krijgt van het landschap dat zich uitstrekt tot aan de Mont Lozère en de Monts d'Ardèche.

Praktisch

Inlichtingen

Toeristenbureau - Pl. de l'Hôtel-de-Ville - ☎ 04 66 52 32 15 - www.cevennes-tourisme.fr.

Parkeren

Parkeren is gratis op de linker- (Avenue Carnot) en rechteroever

(Avenue Jules-Guesde) van de Gardon, en bij het busstation (Avenue du Gén.-de-Gaulle).

Evenementen

Festival de Cinéma Itinérances - www.itinerances.org. Maart.

Tien dagen lang, meer dan 200 films in 7 bioscoopzalen.

Féria - www.feria-ales.fr. Op de vier dagen rond het weekend van Hemelvaart. Bodega's, het loslaten

van stieren, concerten, verscheidene festiviteiten, paardenrennen op de bedding van de Gardon en stierengevechten, waaronder de *course camarguaise*, in de arena's van de Tempéras.

Cratère Surfaces – www.cratere-surfaces.com. Gedurende vijf dagen in begin juli overspoelen meer

dan 120 kunstenaars de straten van Alès.

Fous Chantants – www.fouschantants.org. Elk jaar in de laatste week van juli brengen duitzende koorzangers een ode aan een zanger(es) van het Franse lied.

📍 Adresboekje

Uit eten

Doorsneeprijzen

1 Le Ricochet – B1 – 12 bd Louis-Blanc – ☎ 04 66 24 38 31 – *gesl. 's avonds en zo - hoofdgerecht € 19/26*. Dit kleine restaurant serveert traditionele gerechten van lokale seizoensproducten, waaronder biologisch geteelde groenten. De maaltijden zijn overvloedig en vol smaak. Prettige bediening. Goede prijs-kwaliteitverhouding.

2 Le Duô – B2 – 10 av. du Gén.-de-Gaulle – ☎ 04 66 52 38 53 – *gesl. zo-avond en ma-avond - lunchmenu € 18, menu € 32*. Een van de beste restaurants in Alès. De moderne en smakelijke gerechten zijn een traktatie voor de smaakpapillen en worden geserveerd in een eigentijdse inrichting of in de tuin.

In de omgeving

Wat meer luxe

La Bastide des Senteurs – Saint-Victor-de-Malcap (8 km van de Grotte de la Cocalière via de D904 en de D51C) – ☎ 04 66 60 24 45 – www.bastide-senteurs.com – *gesl. ma-middag, za-middag en nov.-feb. - menu € 48/81 - bistro: lunchmenu € 19,50, hoofdgerecht € 15/20 - 14 kamers € 82/115 - ☎ € 12*. De eigenaars hebben van deze verlaten bastide een aantrekkelijke tussenstop gemaakt. U zult zeker gecharmeerd zijn van de inventieve keuken van het restaurant,

de oordeelkundige keuze van de wijnen (de eigenaar is opgeleid als sommelier) en de stijlvolle eenvoud van de inrichting en de hartelijke ontvangst: hier ademt alles de smaken en kleuren van Zuid-Frankrijk! In Bistrot de Mamie Georgette geniet u van gerechten van welk tegen betaalbaarere prijzen. Overloopzwembad en mooi terras.

Winkelen

Markten – Levensmiddelenmarkt op dinsdag- en zaterdagochtend, in de abdijhallen. Rommelmarkt op dinsdagochtend rond de kathedraal, op de Place de la Mairie en de Place de l'Abbaye.

La Brûlerie – B2 – 185 Grand'Rue – ☎ 04 66 52 14 14 – www.labrulerie.com – 8.30-12.00, 14.00-18.30 u. De familie Rédarès bezit een duidelijk talent om haar passie voor koffie over te brengen. Een winkeltje voor liefhebbers met 30 soorten koffie en thee en chocolade. Proeverij in het marktmagazijn van de abdij.

Sport en ontspanning

Randonnée Spéléo à la Cocalière – Courry – ☎ 04 75 94 98 42 – www.ceven-aventure.com – € 89 – *reserv. verplicht*. Het toegankelijke deel van de grot bevat een 4 km lange tocht met touwpassages, een overstek per boot van twee meren en stukken door nauwe gangen. Reken op een dag en zorg voor een goede uitrusting (eten en een extra set kleren). De wandeltocht is te doen

Vertaling	Karin Snoep, Henriëtte Gorthuis, Nicolet de Jong
Eindredactie	Theo Scholten
Opmaak	Asterisk*, Amsterdam
Omslagfoto	Ludwig Deguffroy/iStock
Oorspronkelijke titel	Guide Vert Languedoc - Gorges du Tarn
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Uitgevers	Philippe Orain (Michelin, Parijs) Lieven Defour (Lannoo, Tielt)
Hoofdreductie	Natacha Brumard
Redactie	Serge Bathendier, Sandrine Favre, Coralie Pierre, Pierre Plantier, Emmanuelle Souty, Magali Triano
Grafisch ontwerp	Christelle Le Déan, Sandro Borel, Justeciel
Omslagontwerp	Keppie & Keppie, Varsenare
Cartografie	Theodor Cepera, Denis Rasse, Costina-Ionela Tarcea
Met dank aan	Marion Capera, Cristian Catona, Hervé Dubois, Bogdan Gheorghiu, Pascal Grougon, Pierre-Olivier Signe, Marie Simonet,

© Michelin

© Cartografie: Michelin

© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo, nv, Tielt, 2023

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internet-adressen) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld.

Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres

De Groene Reisgids
Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt
degroenereisgids@lannoo.be

De Groene Reisgids
Uitgeverij Terra Lannoo bv
Postbus 23202
1100 DS Amsterdam Zuidoost
info@terralannoo.nl

www.lannoo.com

D/2023/45/147 - NUR 512
ISBN 978 94 014 8924 9

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.